PROIECT DIDACTIC INCLUZIV LA DISCIPLINA ISTORIE

Prof. Bărcuteanu Marius
Liceul Tehnologic „Anghel Saligny" Baia Mare
27 August 2025

Materialul are scopul de a oferi un model de proiect didactic incluziv pentru disciplina Istorie, clasa a IX-a, la tema *„Marile descoperiri geografice"*. Prin metode interactive, fișe diferențiate și activități adaptate elevilor cu CES, proiectul urmărește facilitarea accesului egal la învățare. Aplicabilitatea sa vizează atât activitatea la clasă, cât și formarea cadrelor didactice în domeniul educației incluzive, oferind un exemplu de bună practică transferabil și la alte discipline.

Premise metodologice pentru predarea incluzivă a istoriei

Educația incluzivă reprezintă astăzi un deziderat fundamental al sistemului de învățământ, în acord cu principiile europene și naționale privind șansele egale la educație. Conform abordării moderne, fiecare elev are dreptul de a beneficia de un proces de predare–învățare-evaluare adaptat particularităților sale, iar profesorul devine un facilitator care creează contexte de învățare flexibile, accesibile și relevante.

În predarea disciplinei istorie, aspectele incluzive capătă o importanță deosebită. Istoria, ca știință umanistă, oferă elevilor prilejul de a înțelege trecutul, dar și de a-și dezvolta competențe civice, sociale și interculturale. Pentru elevii cu cerințe educaționale speciale (CES), studiul istoriei trebuie să se sprijine pe metode active și vizuale, pe sarcini diferențiate și pe suporturi de lucru simplificate, pentru a facilita accesul la cunoaștere și pentru a stimula participarea activă.

Conform principiilor pedagogiei incluzive, învățarea trebuie să fie:
- flexibilă, prin adaptarea conținuturilor și a modalităților de evaluare;
- interactivă, prin utilizarea metodelor care implică elevii în descoperirea informațiilor;
- personalizată, prin diferențierea sarcinilor de lucru, în funcție de nivelul de înțelegere și stilul de învățare;
- motivantă, prin utilizarea de materiale vizuale (imagini, hărți, scheme), activități ludice și colaborative.

Aplicarea acestor principii în cadrul lecției *„Marile descoperiri geografice"* răspunde atât cerințelor curriculare, cât și nevoilor elevilor. Utilizarea hărților și imaginilor, completarea de fișe adaptate, încurajarea exprimării prin desen și colaj, jocul de rol sau învățarea pe grupe sunt strategii care facilitează integrarea elevilor CES în activitatea clasei. În acest fel, istoria devine nu doar o disciplină a memoriei, ci și o experiență educativă semnificativă, accesibilă tuturor.

Proiectul didactic propus demonstrează modul în care se pot integra aceste principii în practica la clasă, oferind exemple concrete de adaptare și diferențiere, cu scopul de a asigura participarea reală a fiecărui elev la procesul educațional.

I. Competențe vizate:

- *Competențe generale:*

1. Utilizarea adecvată a surselor istorice pentru dobândirea și interpretarea de informații.
2. Manifestarea interesului pentru studiul trecutului și pentru valori interculturale.
3. Dezvoltarea capacității de comunicare și colaborare în activități de învățare.

- *Competențe specifice:*

- Identificarea cauzelor și consecințelor Marilor descoperiri geografice.

- Localizarea pe hartă a principalelor rute maritime.
- Explicarea rolului personalităților (Cristofor Columb, Vasco da Gama, Magellan).
- Realizarea unor produse simple (fișe, scheme, colaje) pe baza informațiilor primite.

II. Strategii didactice inclusive:
- *Metode:* conversația euristică, brainstorming, problematizarea, joc de rol, lucru pe grupe, fișe diferențiate.
- *Mijloace:* hartă interactivă, imagini, videoproiector, fișe de lucru.
- *Sprijin pentru elevii cu CES:* limbaj simplificat, sarcini fragmentate, imagini și pictograme, peer tutoring.

III. Desfășurarea lecției:

Etapa/Momentul	Activitatea profesorului	Activitatea elevilor
1. Moment organizatoric (2 min.)	Salută clasa, verifică prezența, pregătește materialele. Oferă fișa-suport elevilor CES.	Se pregătesc pentru lecție, își pregătesc materialele.
2. Captarea atenției (5 min.)	Proiectează imaginea unei caravele și întreabă: *Ce credeți că au descoperit oamenii cu aceste corăbii?*	Răspund liber, dau exemple, formulează ipoteze (*America*, *Drumuri noi*).
3. Anunțarea temei și obiectivelor (3 min.)	Explică tema lecției și obiectivele urmărite.	Ascultă și notează obiectivele.
4. Transmiterea noilor cunoștințe (15 min.)	Explică cauzele și consecințele, arată harta cu rutele. Pune întrebări diferențiate (ex.: *Care au fost cauzele economice?* / *Ce instrument au folosit exploratorii? ș.a.*).	Răspund la întrebări, observă harta, identifică rutele. Elevii CES recunosc imaginile (busolă, corabie).
5. Fixarea cunoștințelor (15 min.)	Împarte elevii în 3 grupe (Columb, Vasco da Gama, Magellan). Oferă fișe diferențiate (tipici: întrebări deschise; CES: imagini, alegere multiplă, colorat).	Lucrează pe grupe, completează fișele, colorează imaginile, discută în grup. Prezintă rezultatele.
6. Evaluare și feed-back (8 min.)	Solicită prezentarea rezultatelor, oferă feedback pozitiv (*Ați lucrat ca adevărați exploratori!*).	Prezintă răspunsurile sau colajele. Elevii CES prezintă desenul sau arată fișa completată.
7. Tema pentru acasă (2 min.)	Propune sarcini diferențiate: elevii tipici – redactarea unui text scurt; elevii CES – colorarea unei hărți cu traseul lui Columb.	Notează tema și pun întrebări de clarificare.

IV. Evaluare:
- Observarea participării active.
- Completarea fișelor de lucru.
- Prezentări orale/vizuale.
- Autoevaluare prin cartonașe colorate.

V. Elemente de originalitate și incluziune:
- Predare frontală combinată cu metode vizuale și ludice.
- Fișe adaptate pentru elevii cu CES.
- Utilizarea colajului și desenului.
- Atmosferă pozitivă și peer tutoring.

FIȘĂ DE LUCRU (elevi tipici)

1. Completează tabelul cauzelor Marilor descoperiri geografice:

Cauze economice	Cauze politice	Progrese tehnice

2. Trasează pe hartă traseul lui Vasco da Gama (drumul maritim spre India):

3. Caută pe internet informații despre unul dintre marii navigator și prezintă celorlalți colegi 3 informații reținute despre acesta.

4. Explică două consecințe ale descoperirilor:
a).....
.....
b).....
.....

FIȘĂ DE LUCRU ADAPTATĂ (elevi CES)

Exercițiul 1: Bifează imaginea corectă: *Cu ce au călătorit exploratorii? Descrie mijlocul de circulație corect ales.*

Exercițiul 2: Unește corect descoperirea (harta) cu exploratorul:

a. Cristofor Columb

b. Magellan

c. Vasco da Gama

1.

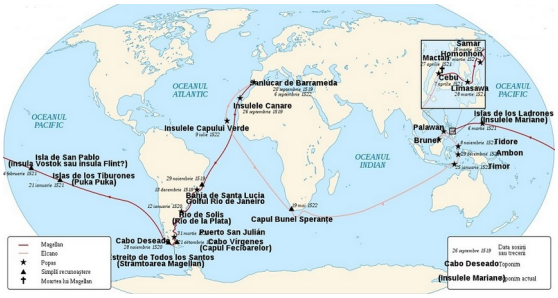

2.

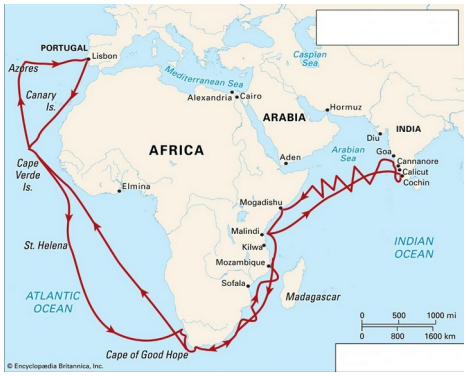

3.

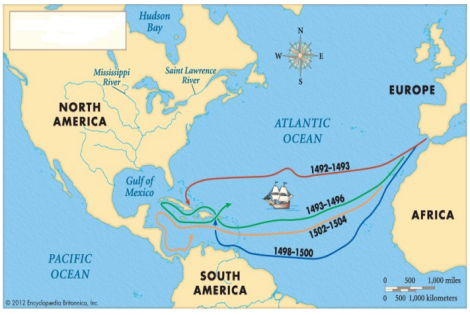

Exercițiul 3 (joc): Pune în ordinea corectă imaginile:

Elevii primesc imagini decupate cu: caravela, harta lui Magellan, harta lui Columb.

Li se cere să fixeze pe fișă imaginile în ordine cronologică, în cele 3 spații de mai jos:

lipește aici imaginea 1	lipește aici imaginea 2	lipește aici imaginea 3

Exercițiul 4 (cauză și efect): Colorați în spațiul din dreapta fiecărei afirmații, cu verde dacă le considerați cauze sau cu galben dacă le considerați urmări (efecte):

Afirmația	Culoare
Căutarea de noi trasee comerciale către patria mirodeniilor (India)	
Au sporit cunoştinţele geografice	
Nevoia de metale preţioase, dezvoltarea economică fiind frănată de lipsa de aur şi argint	
Au fost aduse plante noi în Europa: porumbul, cartoful, tomatele, tutunul ş.a.	